3 а класы уҡыусыһы
Карамова Рената

Фразеологизмдар донъяһында

Тикшеренеү эшенең маҡсаты:

- фразеологизмдар тураһында тулыраҡ мәғлүмәт туплау;
- телмәрҙә йышыраҡ ҡулланылған фразеологизмдарҙы асыҡлау.

- М. Х. Әхтәмов билдәләүенсә «Фразеологик берәмек – берҙәм бөтөн мәғәнәгә эйә булған даими составлы әҙер тел берәмеге. Телдең лексик системаһында тел берәмеге булып һүҙ торһа, фразеологик системала ундай берәмек булып фразеологизм, йәғни фразеологик берәмек, һанала».

Фразеологик берәмек һәм мәҡәлдең айырмалыҡтары:

Фразеологик берәмек төшөнсә аңлата. (Күҙе маңлайға менгән)	Мәҡәлдәр ҡатмарлы уй-фекерҙе белдерәләр.(Ете ҡат үлсә, бер ҡат киҫ)
Ҡайһы бер фразеологик берәмектәр ысынбарлыҡ күренештәрҙе атай һәм кәүҙәләндерә (***типһә тимер өҙөрҙәй-көслө***).	Мәҡәлдәрҙә тормош-көнкүреш, ысынбарлыҡ хаҡында фекер йөрөтөү сағылдырыла.
Фразеологик берәмектәр башлыса һүҙбәйләнеш формаһында булалар.	Мәҡәл, әйтемдәр һәр ваҡыт һөйләм формаһында килә.

Түбәндәге һорауҙар тәҡдим ителде:

- Фразеологизмдың нимә икәнен беләһегеҙме?
- Фразеологизмдарҙы телмәреңдә йыш ҡулланаһыңмы?
- Ниндәй фразеологизмдар беләһең?

Йондоҙ hанау

Йондоҙ һанау

Эшһеҙ йөрөү, ваҡытты бушҡа уҙғарыу

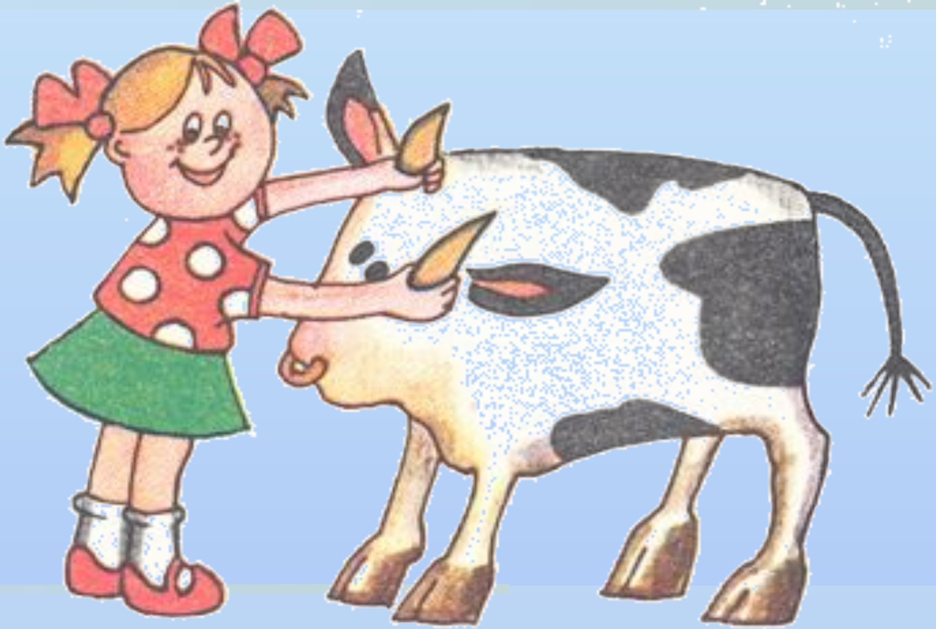

Мөгөҙҙө һындырыу

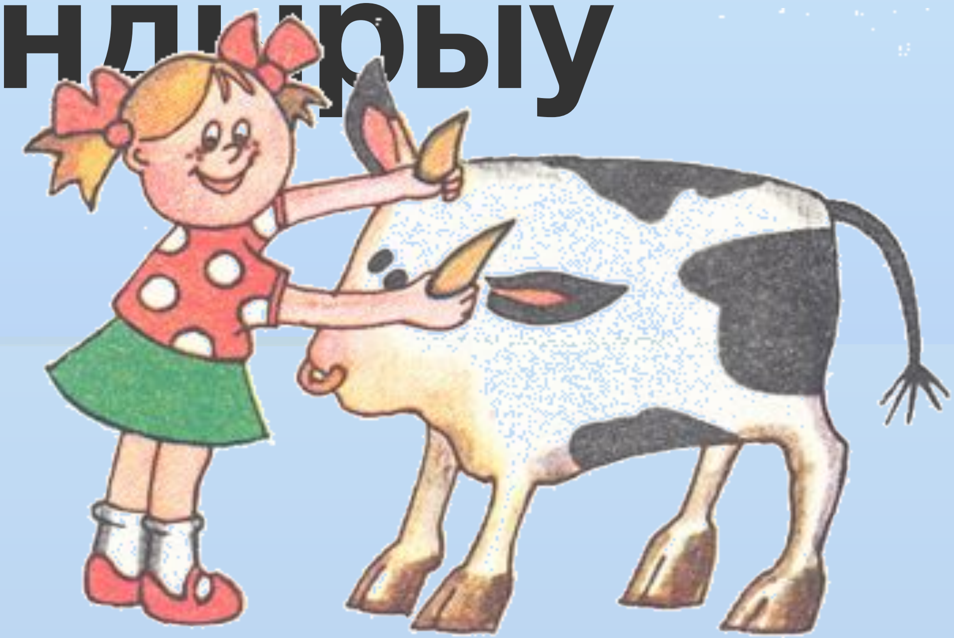

Мөгөҙҙө һындырыу

Нығ шашҡан кешегә ҡаршылыҡ күрһәтеп, кәрәген биреү

Күҙе аҡайған

Күҙе аҡайған

Бер нәмәгә иҫе китеп ныҡ мауығып, бүтән нәмәне онотҡан кешегә әйтелә

Тәгәрмәскә таяҡ тығыу

Тәгәрмәскә таяҡ тығыу

Ҡамасаулау, эште тотҡарлау

Тауыҡ тәпәйе менән яҙған кеүек

Тауыҡ тәпәйе менән яҙған кеүек

Йәмһеҙ, бысраҡ яҙыу

Танауға еҫ инеү

Танауға еҫ инеү

Донъяның серҙәрен һиҙә, аңлай башлау

Ең һыҙғаныу

Ең һыҙғаныу

Эшкә әҙер булыу, ҙур тырышлыҡ менән эшләү

Сысҡан күҙе кеүек

Сысҡан күҙе кеүек

Бик бәләкәй булып, саҡ-саҡ күренгән ут, яҡтылыҡ

Юлыңда бул, юлыңа аҡ йәймә

Юлыңда бул, юлыңа аҡ йәймә

Кәрәкһеҙгә килеп ҡыҫылған кешене эргәнән ҡыуыу

Ашарҙай булып ҡарау

Ашарҙай булып ҡарау

Асыу менән ҡарау

Эҙ йәшереү

Эҙ йәшереү

Таптырмаҫ, тоттормаҫ өсөн юлды бутау

Сәсрәп китмәйме (китмәгәйе)

Сәсрәп китмәйме (китмәгәйе)

Нимәгәлер ризаһыҙлыҡ, асыу белдергәндә әйтелә

Биткә ҡыҙыллыҡ килтереү

Битҡә ҡыҙыллыҡ килтереү

Оятлыҡ килтерерлек эш ҡылыу, оятҡа ҡалдырыу

Ҡыл сонда йөрөү

Ҡыл сонда йөрөү

Һәләк булыуҙан саҡ-саҡ ҡына ҡалып, бик ҡурҡыныс хәлдә булыу

Һығымта:

- Уҡыусыларҙың фразеологик төшөнсәһен аңлау-аңламауы асыҡланды. Бөтә уҡыусылар ҙа ыңғай яуап бирҙеләр. Тимәк, был төшөнсә уларға таныш.
- Уҡыусыларҙың фразеологизмдарҙы телмәрендә ҡулланыуы асыҡланды. Һөҙөмтәләргә таянып, түбәндәге һығымта барлыҡҡа килә: 3А, 3Б класы уҡыусылары телмәрендә фразеологизмдарҙы йыш ҡулланалар.
- Уҡыусыларҙың телмәрендә ниндәй фразеологизмдар ҡулланыуы асыҡланды. Ҡыҙғанысҡа ҡаршы, уҡыусылар үҙ телмәрендә фразеологизмдарҙы рус телендә генә ҡулланалар.